

Voorstel aan de gemeenteraad

Initiatiefvoorstel “Krijgen waar je Recht op hebt”

Beleidsveld	Juridische Zaken
Opsteller	D66 en GroenLinks
Kenmerk	8478000
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

De leden Anne-Marijke Podt en Julia Kleinrensink stellen de raad voor te besluiten:

1. De nota ‘Krijgen waar je Recht op hebt’ vast te stellen, met de volgende ambities:
 - a. Het verbeteren van de informatievoorziening rond het proces van besluit, bezwaar en beroep;
 - b. Het verbeteren van de ondersteuning gericht op bezwaar en beroep;
 - c. Het verbeteren van de mogelijkheden tot beroep voor mensen met een laag inkomen;en de in deze ambities genoemde uitwerkingen.
2. Dat het college elk jaar de raad met een raadsbrief op de hoogte stelt van de activiteiten en effecten van dit initiatiefvoorstel, op de wijze zoals beschreven in het nota.

Samenvatting

De voorgestelde besluiten leiden tot het aannemen van een nota (en de opvolging daarvan) die tot doel heeft meer Utrechters, in het bijzonder inwoners met een laag inkomen, beter te informeren en ondersteunen rond het proces van bezwaar en beroep. Het bouwt voort op veel positieve zaken die er binnen de gemeente al gebeuren op dit vlak, maar waar de indieners met enkele specifieke ambities graag nog wat verbeteringen in aanbrengen.

Context

Aanleiding

Een aantal zaken hebben geleid tot dit initiatiefvoorstel, zoals de landelijke ontwikkelingen rond de hervorming van de rechtsbijstand, eerdere schriftelijke vragen en een raadsinformatiebijeenkomst over dit onderwerp. In de nota wordt dit in meer detail toegelicht.

Wettelijke grondslag

De gemeente moet zich houden aan de algemene voorwaarden voor behoorlijk bestuur. Dit houdt onder andere in dat de gemeente moet zorgen voor goede dienstverlening en moet zorgen dat inwoners de mogelijkheid hebben tot 'tegenspraak', bijvoorbeeld via bezwaar. Daarnaast heeft dit voorstel te maken met de Wet op de Rechtsbijstand, waarin onder meer de taken van de Raad voor de Rechtsbijstand zijn vastgelegd (zie in de nota onder andere ambitie 3) en met Artikel 35 van de participatiewet over 'bijzondere kosten niet noodzakelijk voor het bestaan'. Dit artikel verplicht gemeenten niet om tegemoet te komen in de eigen bijdrage voor beroep, maar uit jurisprudentie is wel gebleken dat het wenselijk is om deze kosten uit de bijzondere bijstand te vergoeden.

Beoogd effect

Met de nota worden de volgende twee doelen nagestreefd:

1. *Een meer responsieve gemeente, specifiek gericht op bezwaar, beroep, en geschillen met de gemeente Utrecht. Dat wil zeggen dat mensen meer inzicht krijgen in, en betere informatie en zeggenschap over, het proces van aanvraag, beroep en besluitvorming – om zo de ongelijke verhouding tussen inwoner en gemeente te verkleinen.*
2. *Mensen met een klein inkomen beter, efficiënter en laagdrempeliger hun recht te laten halen bij geschillen met en beslissingen van de overheid.*

Beide doelen hebben als uiteindelijk effect dat ze bijdragen aan het recht en rechtsgevoel van de inwoners in onze stad. In de nota staat nader uitgelegd hoe deze doelen, ambities en uitwerkingen samenhangen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

Geen (recente) besluitvorming.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De nota 'Krijgen waar je Recht op hebt' vast te stellen, met de volgende ambities: a. Het verbeteren van de informatievoorziening rond het proces van besluit, bezwaar en beroep; b. Het verbeteren van de ondersteuning gericht op bezwaar en beroep; c. Het verbeteren van de mogelijkheden tot beroep voor mensen met een laag inkomen; en de in deze ambities genoemde uitwerkingen.
Argumenten	
1.1	<u>De ambities zoals genoemd in het beslispunt dragen bij de eerder genoemde doelen</u> De in dit beslispunt genoemde ambities (en de uitwerking daarvan in de nota) dragen

	concreet bij aan verbetering van een meer responsieve overheid (bij bezwaar, geschillen en beroep) met de gemeente Utrecht) en/of het laagdrempeliger maken van het recht voor mensen met een laag inkomen.
1.2	<u>De ambities zijn passend bij de verantwoordelijkheid van de gemeente</u> Alle ambities (en de uitwerking daarvan in de nota) behoren tot de verantwoordelijkheid van de gemeente Utrecht, maar dragen mogelijk in brede zin bij aan rechtvaardige(r) besluiten en vergroot rechtsgevoel.
1.3	<u>De ambities zijn passend bij de bredere opgaven sociaal domein</u> De in de nota opgenomen ambities dragen bij aan de beweging naar voren/het voorkomen van zwaardere problematiek: door inwoners bijvoorbeeld eerder van de juiste informatie te voorzien kan worden voorkomen dat mensen onnodig in beroep gaan – of dat hen geen recht wordt gedaan. Daarnaast is goede ondersteuning in het proces van bezwaar en beroep een schakel in het bredere sociaal domein: mensen die een geschil hebben met de gemeente hebben soms ook andere problemen.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>De ambities leggen beslag op ambtelijke capaciteit</u> Het verbeteren van de informatievoorziening en ondersteuning kost tijd. De indieners realiseren zich dat dit, zeker in coronatijd, niet altijd kan. De nota geeft daarom expliciet aan hoe bepaalde ambities en uitwerkingen kunnen worden opgebouwd en/of geprioriteerd.
1.2	<u>De ambities leiden mogelijk tot een verhoging van het aantal mensen dat aanspraak maakt op ondersteuning of bijzondere bijstand</u> Hoewel het mogelijk is dat inwoners vaker om ondersteuning vragen of meeraanvragen doen vanuit de bijzondere bijstand verwachten de indieners dat er ook sprake zal zijn van baten/besparingen doordat zwaardere ondersteuning wordt voorkomen. Het in meer detail in kaart brengen van (maatschappelijke) kosten en baten maakt ook deel uit van de voorgestelde monitoring van de nieuwe werkwijze.
Beslispunt	
2	Dat het college elk jaar de raad met een raadsbrief op de hoogte stelt van de activiteiten en effecten van dit initiatiefvoorstel, op de wijze zoals beschreven in het nota.
Argumenten	
2.1	<u>Een jaarlijkse raadsbrief stelt de raad in staat zo nodig bij te sturen</u> Via de jaarlijkse raadsbrief blijven raadsleden op de hoogte van activiteiten en effecten (kosten en baten) en kunnen zij zo nodig bijsturen.
2.2	<u>Regeren is vooruitzien</u> Landelijk komt er een stelselherziening aan waarbij het sociaal domein en de rechtshulp verder aan elkaar gekoppeld worden. De gemeente krijgt hierbij een grotere rol in de rechtshulp. Door hier als raad nu zicht op te hebben, is het tegen die tijd gemakkelijker te sturen en als gemeente te acteren.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>Sommige effecten/baten zijn lastig te meten</u>

	Sommige effecten (zoals een verbeterd rechtsgevoel) zijn lastig exact te meten. Dat wil niet zeggen dat het niet zinvol is. Juist een gesprek met inwoners over wat de kwalitatieve effecten zijn van de nieuwe inzet en hoe zij kijken naar een begrip als 'rechtsgevoel' kan zinvol zijn voor eventuele verbetering en vervolgstappen.

Financiën

De nota gaat in meer detail in op de (beperkte) financiële consequenties van de ambities en uitwerkingen met name op het gebied van personele capaciteit en een mogelijk extra beroep op de bijzondere bijstand (zie nota Financiën: Kosten en Baten).

Vervolg

Na besluitvorming over de nota kan het college aan de slag met de in de nota geschetste ambities en uitwerkingen. Volgens de in de nota opgenomen aanpak volgt dan jaarlijks een raadsbrief met de stand van zaken.

Participatie

Over dit initiatiefvoorstel heeft een raadsinformatiebijeenkomst plaatsgevonden met meepraters uit de stad. Daarnaast zijn verschillende van de op deze bijeenkomst aanwezige mensen ook later nog door de initiatiefnemers geraadpleegd.

Communicatie

Er is geen aanleiding om specifiek over de nota en ambities te communiceren. Wel worden in de nota een aantal zaken genoemd waarbij communicatie een cruciaal onderdeel is, zoals het breder bekend maken van de mogelijkheid om bijzondere bijstand in te zetten voor de eigen bijdrage bij in beroep gaan. Deze zaken worden in de nota toegelicht.

Bijlagen

Nota: "Krijgen waar je recht op hebt" – ter vaststelling van de gemeenteraad.